

بررسی توان های محیطی و نقش آن در توسعه روستایی: مطالعه موردی شهرستان ارومیه

الهام حبیبی دستجرد^{۱*}، امامعلی عاشری^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی گرایش مدیریت توسعه و پایدار Elham67habibi@Gmail.com

۲- هیئت علمی گروه جغرافیای دانشگاه پیام نور ارومیه Ali2513a@yahoo.com

چکیده

توسعه طبعاً رابطه تنگاتنگی با محیط دارد، از این رو، ارزیابی توان محیطی اگر به گونه شایسته ای صورت پذیرد، موجب اصلاح طرحها و پیشگیری از بروز ناکامی در توسعه می شود و از تخریب پیش بینی نشده محیط زیست جلوگیری میکند. پژوهش حاضر در صدد بررسی و ارزیابی توان محیطی شهرستان ارومیه به منظور توسعه شهرستان ارومیه است. منطقه مورد مطالعه دارای توانها و منابع متنوع محیطی اعم از آب کافی، خاک حاصلخیز، شرایط اقلیمی مطلوب، پوشش گیاهی، عوامل ارتباطی و پدیده های طبیعی و انسانی جاذب گردشگری است و در صورت برنامه ریزی و استفاده مناسب از آنها، می توان بسیاری از مشکلات اقتصادی و اجتماعی منطقه را رفع و در مسیر توسعه همه جانبه و پایدار هدایت کرد. در این مقاله ارزیابی توان محیطی منطقه با بهره گیری از مدل اکولوژیک توریسم و روش تجزیه و تحلیل سیستمی با استفاده از نرم افزار سیستم اطلاعات جغرافیایی جهت شناخت قابلیت های توسعه در ناحیه واستقرارگاه های روستایی انجام گرفته است. نتایج این بررسی نشان می دهد همه سطح منطقه برای توسعه از توان بالایی برخوردار است و اکثر روستاها دارای توانمندی برای توسعه نوعی از اشکال گردشگری فوق هستند.

واژه های کلیدی: توان محیطی، شهرستان ارومیه، کشاورزی، اطلاعات جغرافیایی، توسعه

۱- مقدمه

توانهای محیطی به توانها و قابلیت هایی گفته می شود که به طور بالقوه یا بالفعل در محیط طبیعی موجود می باشند. این قابلیت ها و توانایی ها، در محیط شرایطی را ایجاد می کنند که با مدیریت صحیح و اصولی می توان آنها را در مسیر توسعه یک منطقه قرار داد. وجود خاک خوب و حاصلخیز، آبهای زیر زمینی، اقلیم مساعد از جمله توان های محیطی و وجود راه های ارتباطی مناسب، بهره مندی از آب آشامیدنی سالم و برق و ... از جمله توان های انسانی به شمار می روند که می توانند نقش مهمی را در توسعه مناطق ایفا کنند. برنامه ریزی منطقه ای با هدف توسعه و کاهش نابرابری از موضوع های مهم در کشورهای در حال توسعه محسوب می شود، در بسیاری از مناطق کشور، توان ها و استعداد های بالقوه بیشماری وجود دارند که مورد شناسایی و بهره برداری قرار نگرفته اند، لذا پرداختن به این موضوع در توسعه مناطق کشور نقش موثری خواهد داشت. لازمه برنامه ریزی منطقه ای، شناسایی کامل منطقه از لحاظ معیارهای توسعه است. کاهش نابرابری در بهره مندی از منابع، دست آوردها و امکانات جامعه یکی از مهمترین معیارهای توسعه به شمار می آید. مفهوم توسعه علاوه بر رشد در همه جهات، توزیع متعادل را نیز در بر می گیرد، توزیع متعادل امکانات و خدمات، گامی در جهت از بین بردن تفاوت های منطقه ای و پراکندگی متناسب جمعیت در سطح منطقه است. توسعه متوازن فضاهای جغرافیایی، نیازمند بررسی دقیق و همه جانبه مسایل اقتصادی،